

Dzīves kvalitāte Rīgā salīdzinot ar Viļņu, Tallinu un citām Eiropas pilsētām

Dr. Oļegs Krasnopjorovs

CSP seminārs 2023. gada 29. martā

Kāpēc Rīgas attīstība ir svarīga

Atstājot novārtā attīstību Rīgā, Latvija nevar pieņemties spēkā. Rīgas reģions – puse no iedzīvotājiem, 2/3 ekonomikas.

Ienākumi - viens no attīstības rādītājiem, instruments dzīves kvalitātes veicināšanai.

Ienākumu ziņā Rīga atpaliek no Tallinas un Viļņas, laika gaitā plaisa paplašinās.

Pēc dzīves kvalitātes Rīga atpaliek no vairuma Eiropas pilsētu vēl vairāk – trūkst progress.

Rīgā iedzīvotāju skaits turpina krist, Tallinā un Viļņā iedzīvotāju kļūst vairāk.

Labākie piemēri – mums blakus. Skandināvijā, Vācijā, Nīderlandē dzīvo bagātākie un laimīgākie ļaudis pasaulē.

Ambiciozi un reālistiski mērķi. Rīga nekad nekļūs par Ņujorku, pietiek kļūt par labāko sevis versiju.

Rīdzinieki nejūtas droši un neuzticas cilvēkiem apkārt

Noziedzības, uzticības un pilsētas ekonomiskās attīstības teorētiskais modelis

Noziedzības uztvere (atbilžu bilance 0 – 100 punktu skalā)

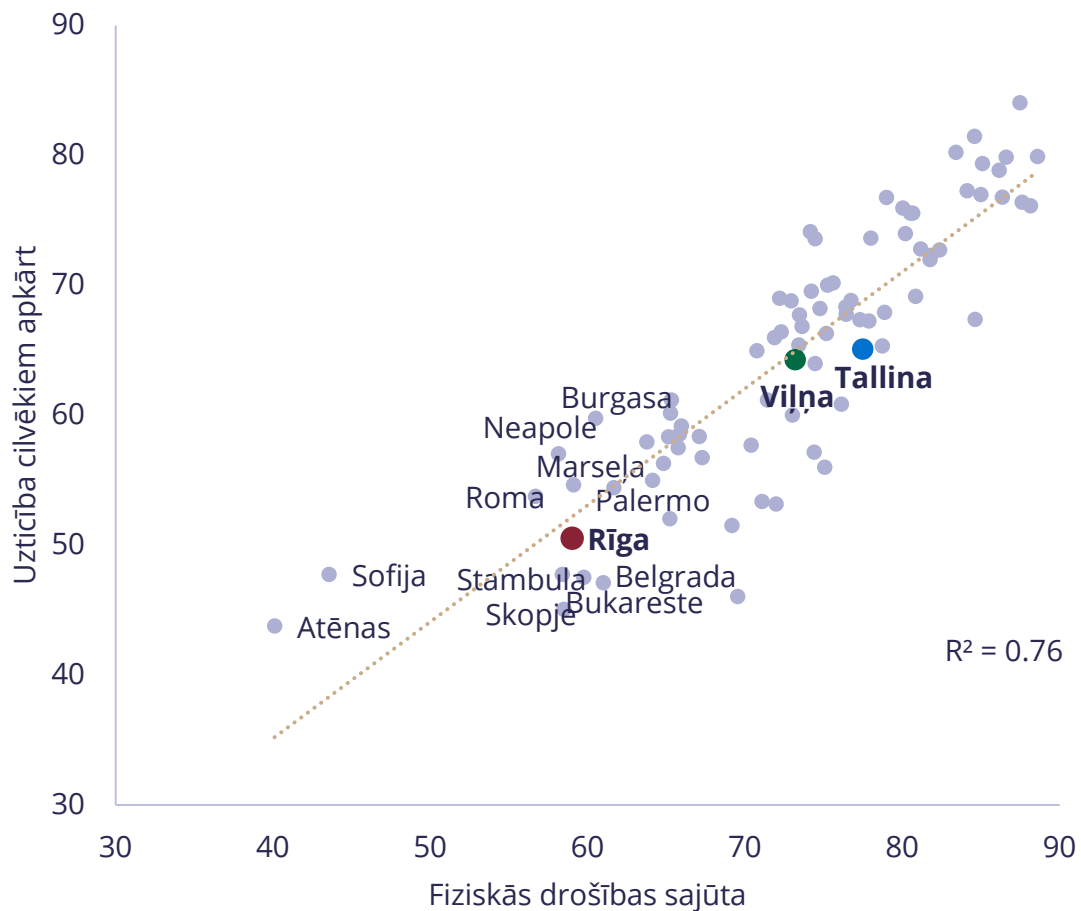
	Rīga	Tallina	Viļņa
Eiropas Komisijas aptauja (2019. gadā):			
Jūtos droši naktī staigājot vienatnē savā pilsētā	61.2	71.2	65.5
Jūtos droši naktī staigājot vienatnē savā rajonā	65.5	76.3	68.6
Uzticos savas pilsētas policijai	50.3	85.0	85.5
Nozagta nauda vai īpašums pēdējā gada laikā	78.5	90.2	86.1
Uzbrukums vai aplaupīšana pēdējā gada laikā	86.0	96.8	87.5
Sabiedriskais transports ir drošs	73.6	77.9	77.5
Uzticos savas pilsētas iedzīvotājiem	47.2	58.0	63.1
Uzticos sava rajona iedzīvotājiem	53.8	72.2	65.5
Numbeo aptauja (2022. gada sākumā):			
Noziedzības līmenis	62.1	79.4	74.1
Noziedzība pēdējo 3 gadu laikā pieaug	53.2	64.4	68.5
Bažas par sagraudām mājām un nozagtām lietām	64.6	81.4	76.8
Bažas par aplaupīšanu	67.4	81.3	74.4
Bažas par automašīnas nozagšanu	69.1	83.7	81.0
Bažas par automašīnā atstāto lietu nozagšanu	53.6	68.9	68.3
Bažas par uzbrukumu	62.1	78.5	70.7
Bažas būt aizvainotam	66.6	79.3	78.7
Bažas par fizisko uzbrukumu ādas krāsas utml. dēļ	77.1	80.3	80.4
Problēmas ar narkotiku tirgošanu un lietošanu	59.0	64.7	70.7
Problēmas ar īpašuma vandālismu un zādzību	53.3	70.2	62.6
Problēmas ar vardarbīgiem noziegumiem	74.9	85.4	78.5
Droša pastaiga vienatnē dienasgaismā	82.3	90.7	90.6
Droša pastaiga naktī vienatnē	55.4	69.5	64.2

Šūnas krāsa atspoguļo attiecīgās pilsētas vietu starp Baltijas valstu galvaspilsētām:

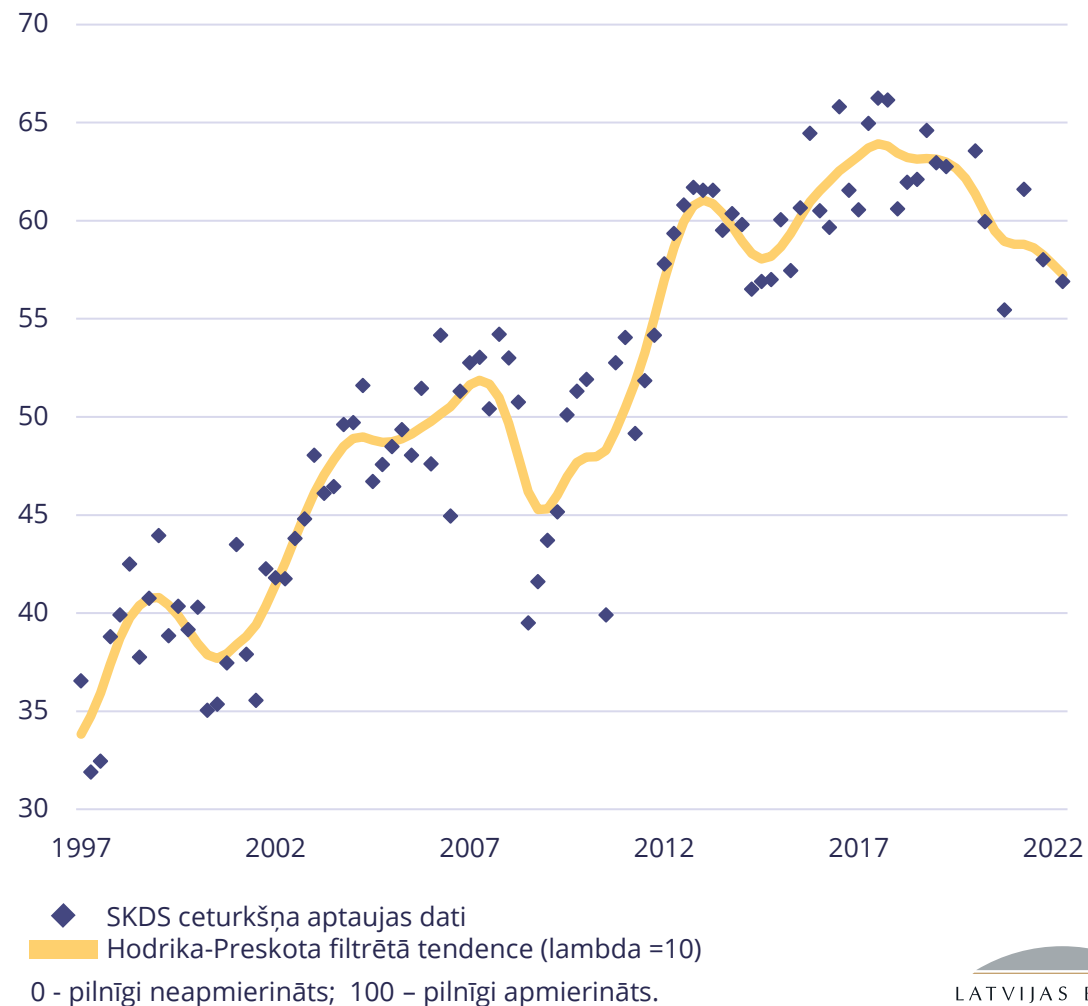
■ 1. vieta (vislabāk) ■ 2. vieta ■ 3. vieta (vissliktāk)

Rīga - viena no nedrošākām galvaspilsētām Eiropas Savienībā

Fiziskās drošības sajūta un iedzīvotāju uzticība viens otram 83 Eiropas pilsētās (0 – 100 punktu skalā; 2019. gadā)

Rīdzinieku apmierinātība ar sabiedriskās kārtības un drošības nodrošināšanu pilsētā (0 – 100 punktu skalā)

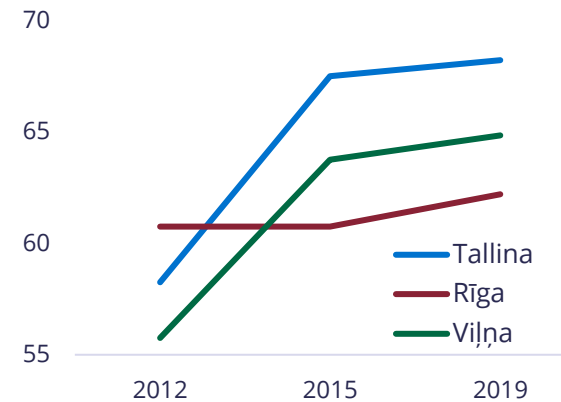
Vides kvalitātes jomā trūkst progress

Pilsētas vides, iedzīvotāju veselības un ekonomiskās izaugsmes teorētiskais modelis

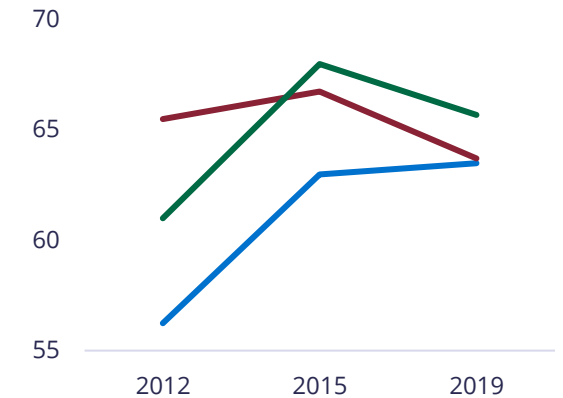

Iedzīvotāju apmierinātība (0-100 punktu skalā) ar :

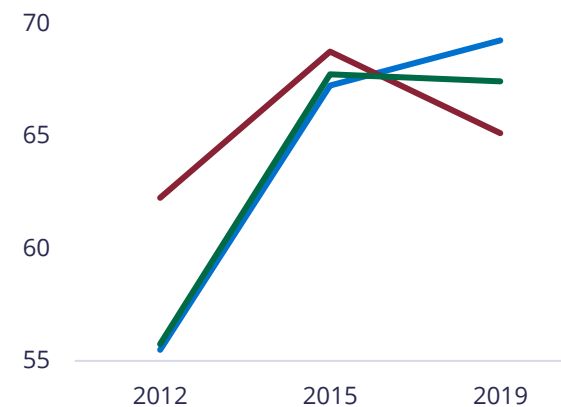
Gaisa kvalitāti

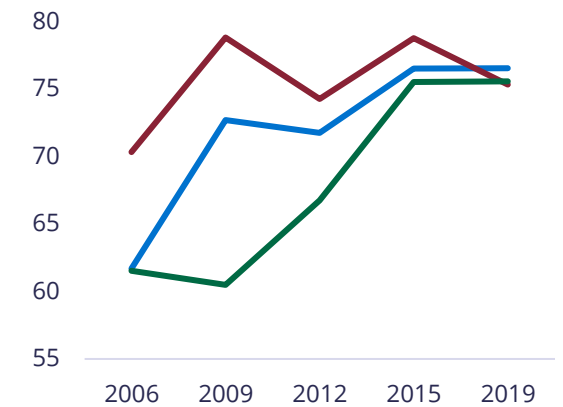
Trokšņu līmeni

Sakoptību un tīrību

Zaļajām zonām

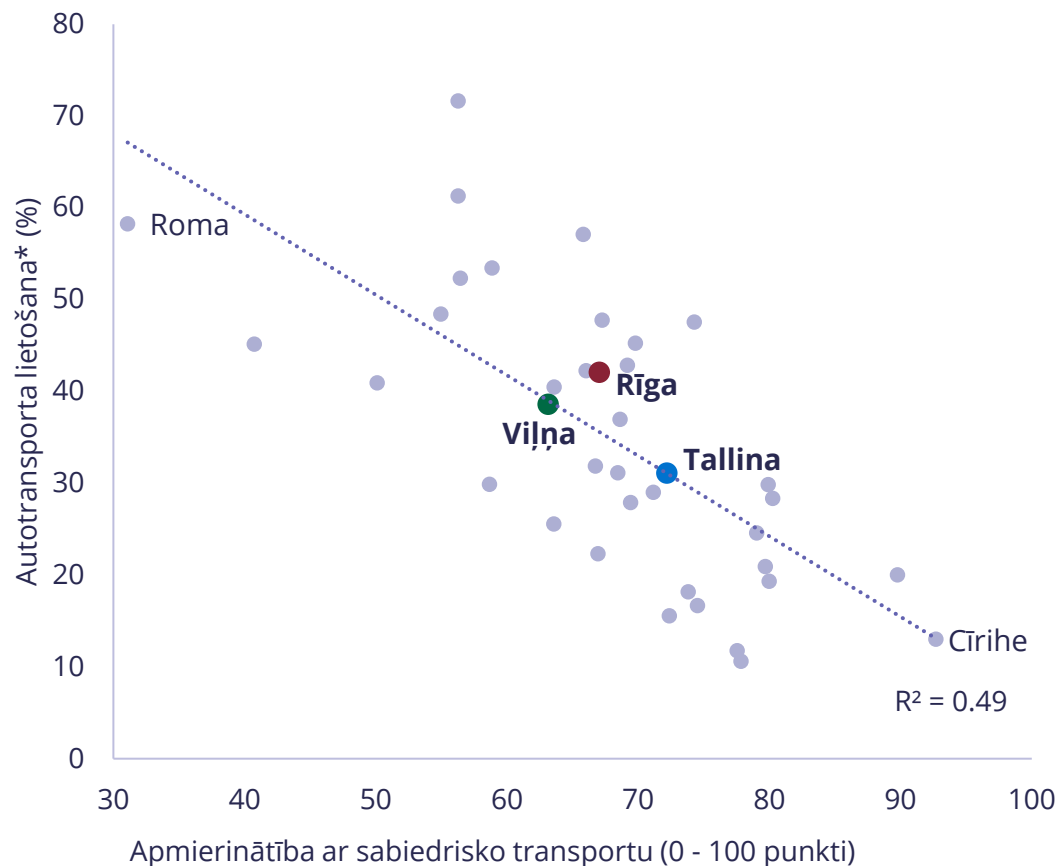

Piezīme: 0 – pilnīgi neapmierināts, 100 – pilnīgi apmierināts.

Avots: Eurostat dati, autora aprēķins.

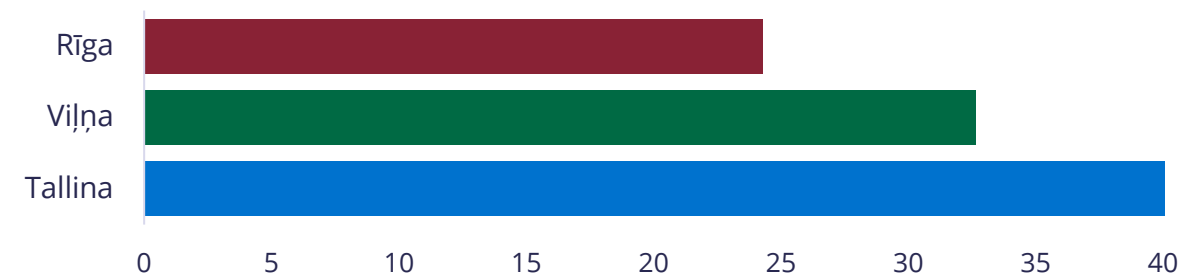
Rīdzinieki retāk izmanto sabiedrisko transportu, un biežāk – privāto auto

Sabiedriskā transporta sistēmas kvalitātes vērtējums un privātā autotransporta izmantošana Eiropas pilsētās

* Respondentu īpatsvars, kas galvenokārt paļaujas uz automašīnu vai motociklu, lai aizbrauktu uz darbu vai mācībām.

Sabiedriskais transports ir galvenais transporta veids uz darbu vai mācībām (respondentu īpatsvars, %; 2022. gada sākumā)

Rīdzinieku apmierinātība ar sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu (0-100 punktu skalā)

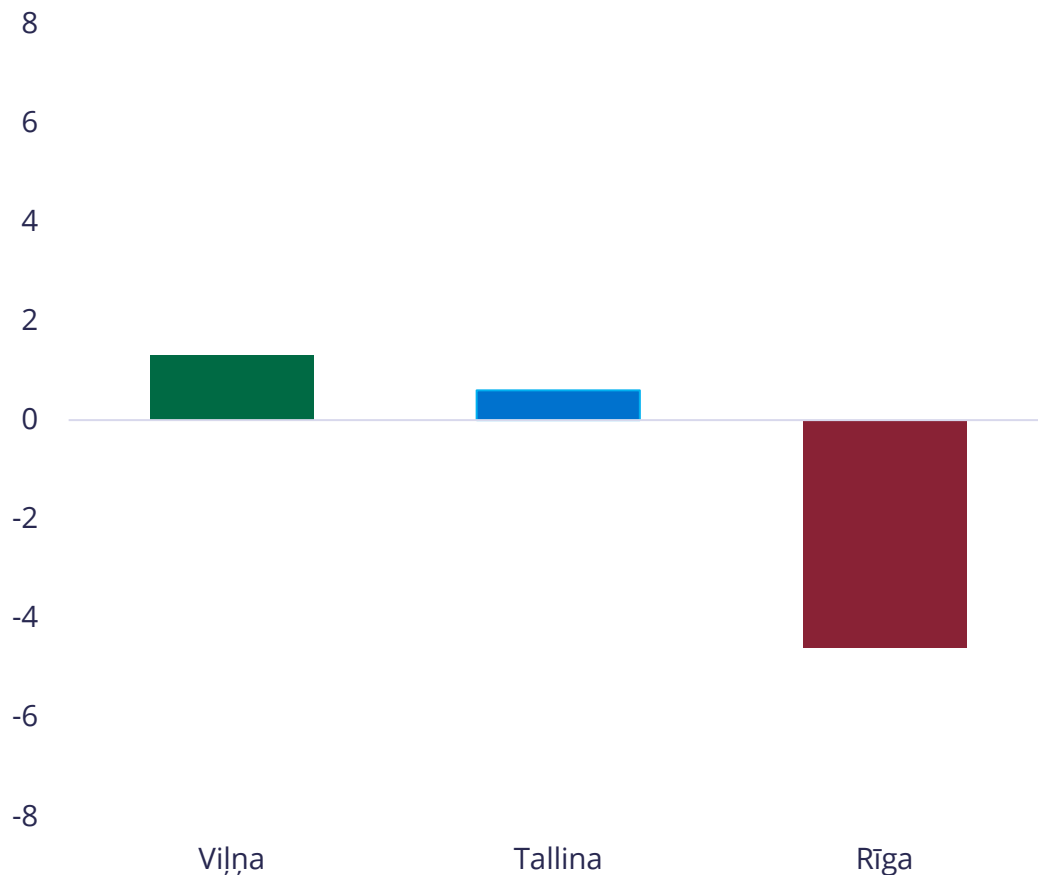

◆ SKDS ceturkšņa aptaujas dati
— Hodrika-Preskota filtrētā tendence (lambda =10)
0 - pilnīgi neapmierināts; 100 – pilnīgi apmierināts.

Tikai Rīgā mirstība lielāka par dzimstību un aizbrauc vairāk cilvēku nekā iebrauc

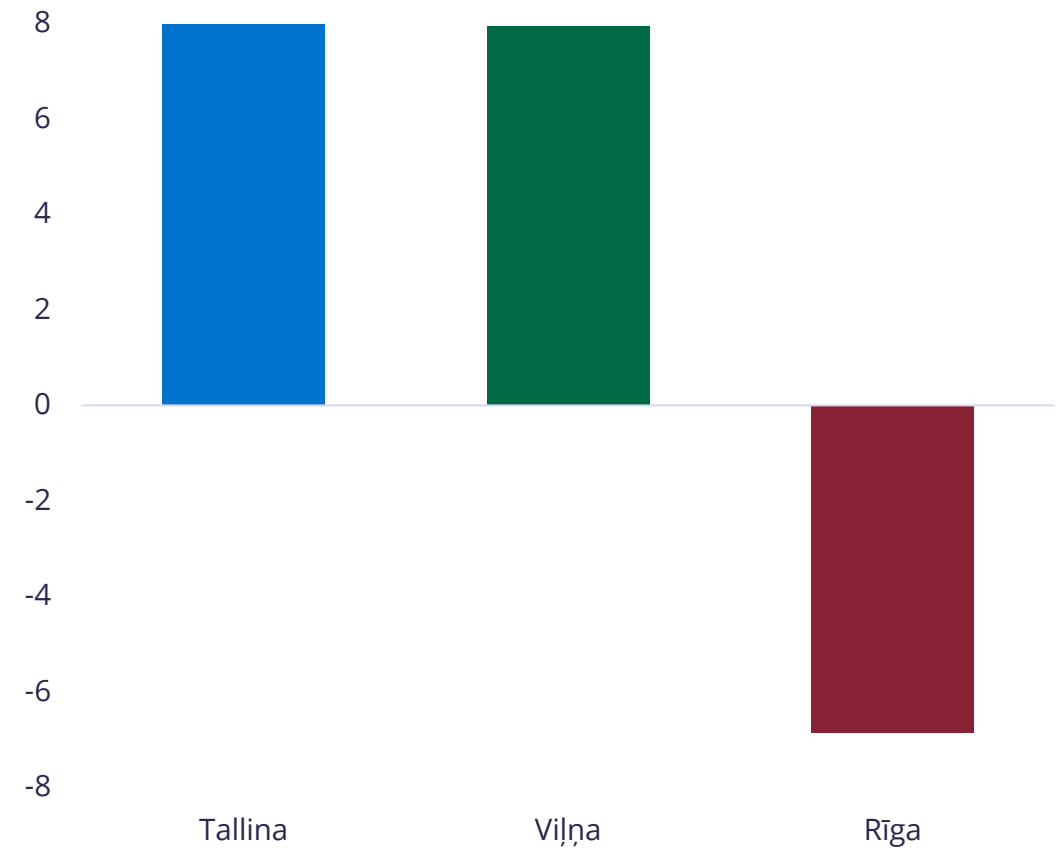
Dzimušo – mirušo skaits

(uz tūkst. iedz.; 2018. – 2020. g. vidēji)

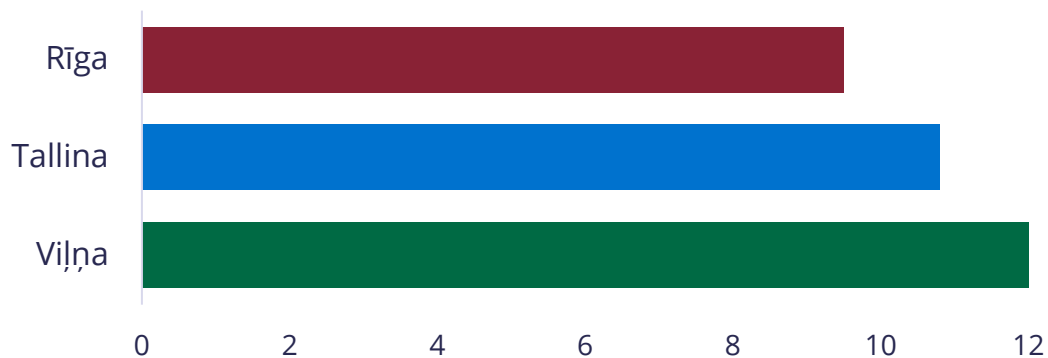
Migrācijas saldo

(uz tūkst. iedz.; 2017. – 2019. g. vidēji)

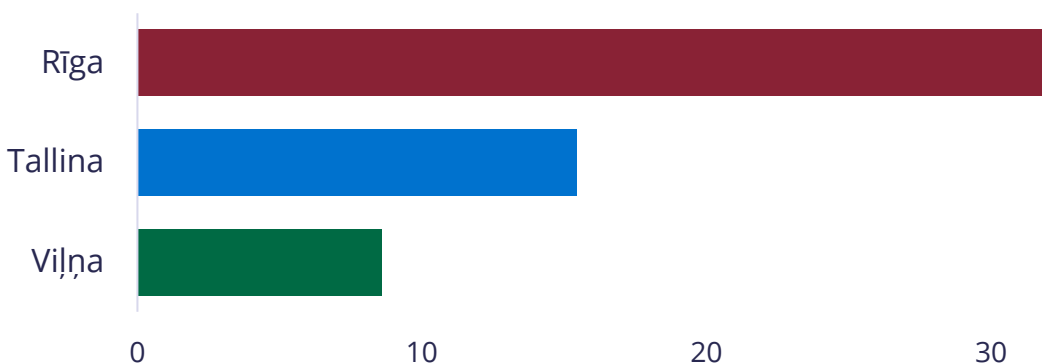

Rīgas zemas dzimstības pamatā – jauno cilvēku izbraukšana (uz Pierīgu)

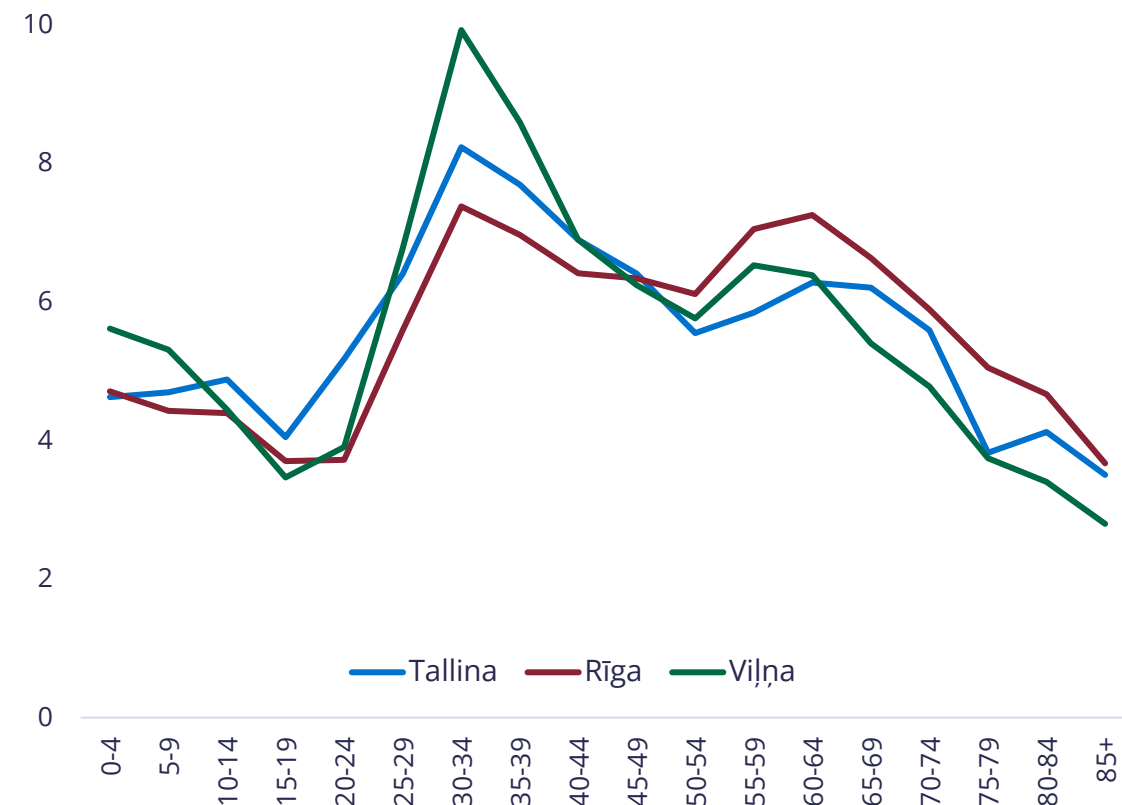
Dzimušo skaits gadā (uz tūkst. iedz.; 2018. – 2020. g. vidēji)

Pilsēta nav laba vieta dzīvošanai jaunajām ģimenēm ar bērniem (respondentu īpatsvars; %, 2019. gadā)

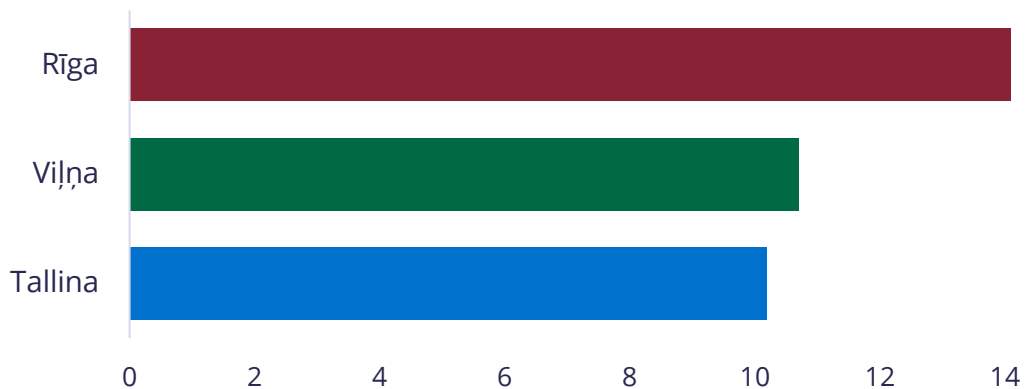
Sieviešu vecumstruktūra (%; 2020. gadā)

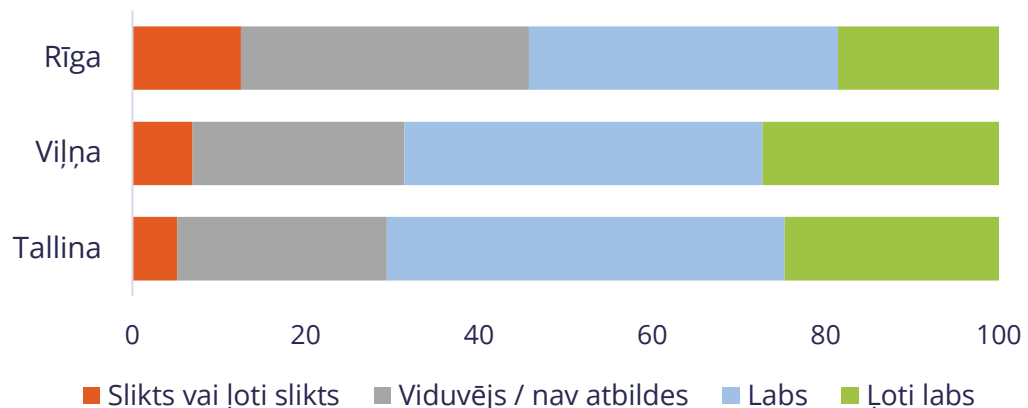

Rīgas lielas mirstības pamatā – sliktāka veselība un veselības aprūpes pakalpojumi

Mirušo skaits gadā (uz tūkst. iedz.; 2018. – 2020. g. vidēji)

Veselības stāvokļa pašvērtējums (2019. gadā)

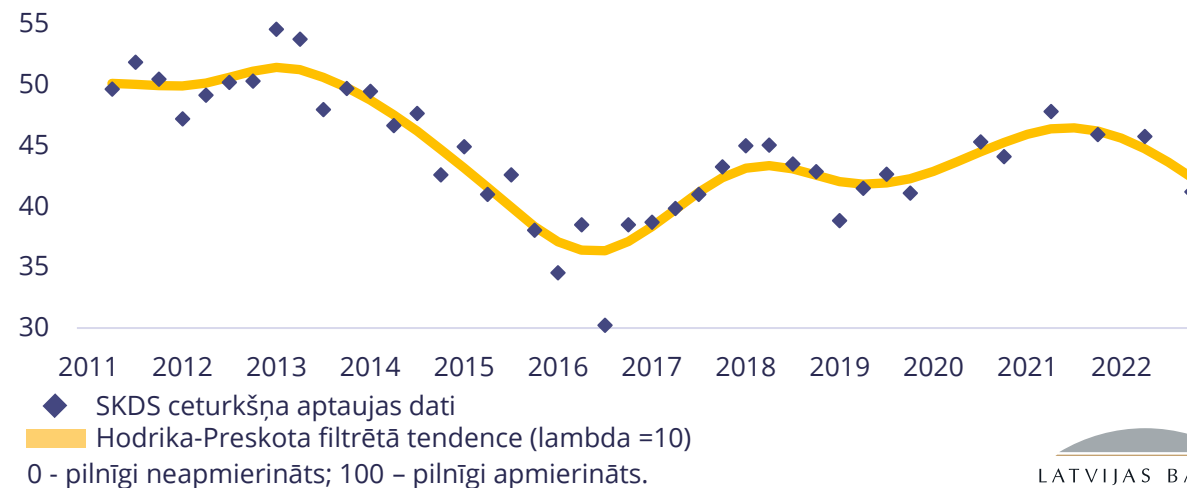
Veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātes uztvere (0-100)

	Rīga	Tallina	Viļņa
Eiropas Komisijas aptauja (2019. gadā):			
Apmierinātība ar veselības aprūpes pakalpojumiem pilsētā	45.7	55.5	56.9
Numbeo aptauja (2022. gada sākumā):			
Medicīnas personāla prasmes un kompetences	66.8	72.6	72.8
Diagnostikas ātrums	59.8	67.3	73.1
Aprīkojums mūsdienīgai diagnostikai un ārstēšanai	70.6	85.5	83.2
Pārskatu aizpildīšanas precizitāte un pilnība	62.9	75.7	72.6
Personāla draudzīgums un pieklājība	60.3	63.5	66.0
Apmierinātība ar gaidīšanas laiku medicīnas iestādēs	42.5	45.7	55.4
Apmierinātība ar izmaksām	55.0	79.1	76.3
Atrašanās vietas ērtība	78.5	79.8	80.4

Šūnas krāsa atspoguļo attiecīgās pilsētas vietu starp Baltijas valstu galvaspilsētām:

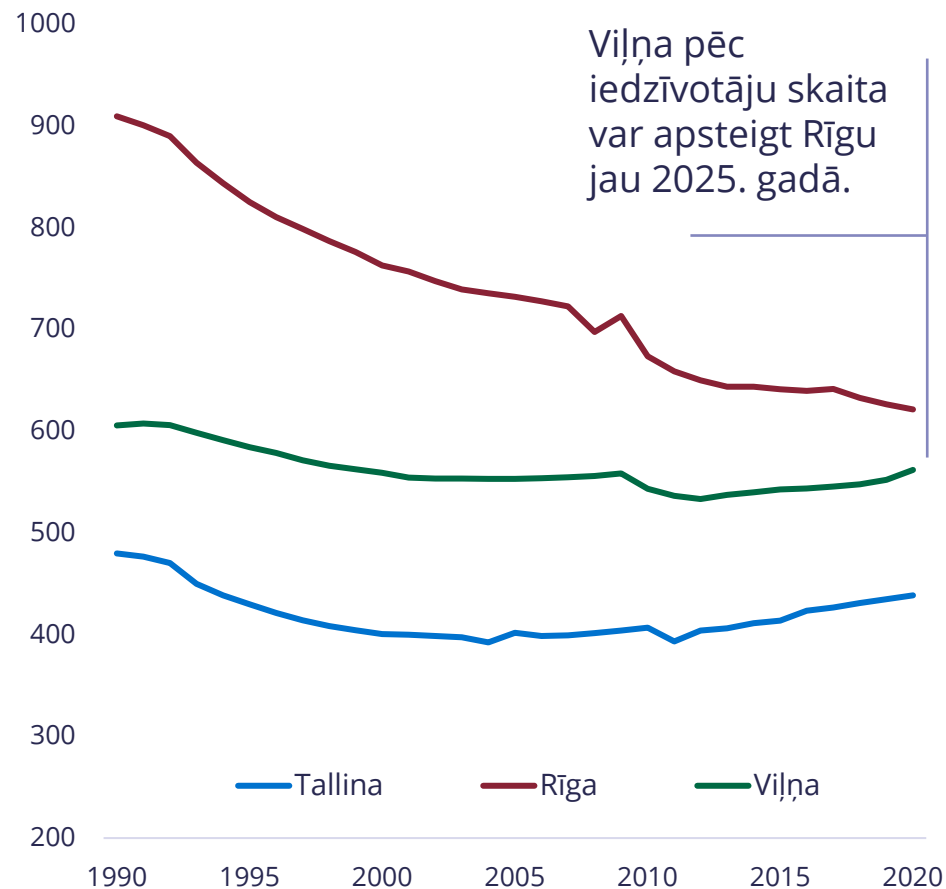
1. vieta (vislabāk) 2. vieta 3. vieta (vissliktāk)

Rīdinieku apmierinātība ar veselības aprūpes iestāžu pieejamību

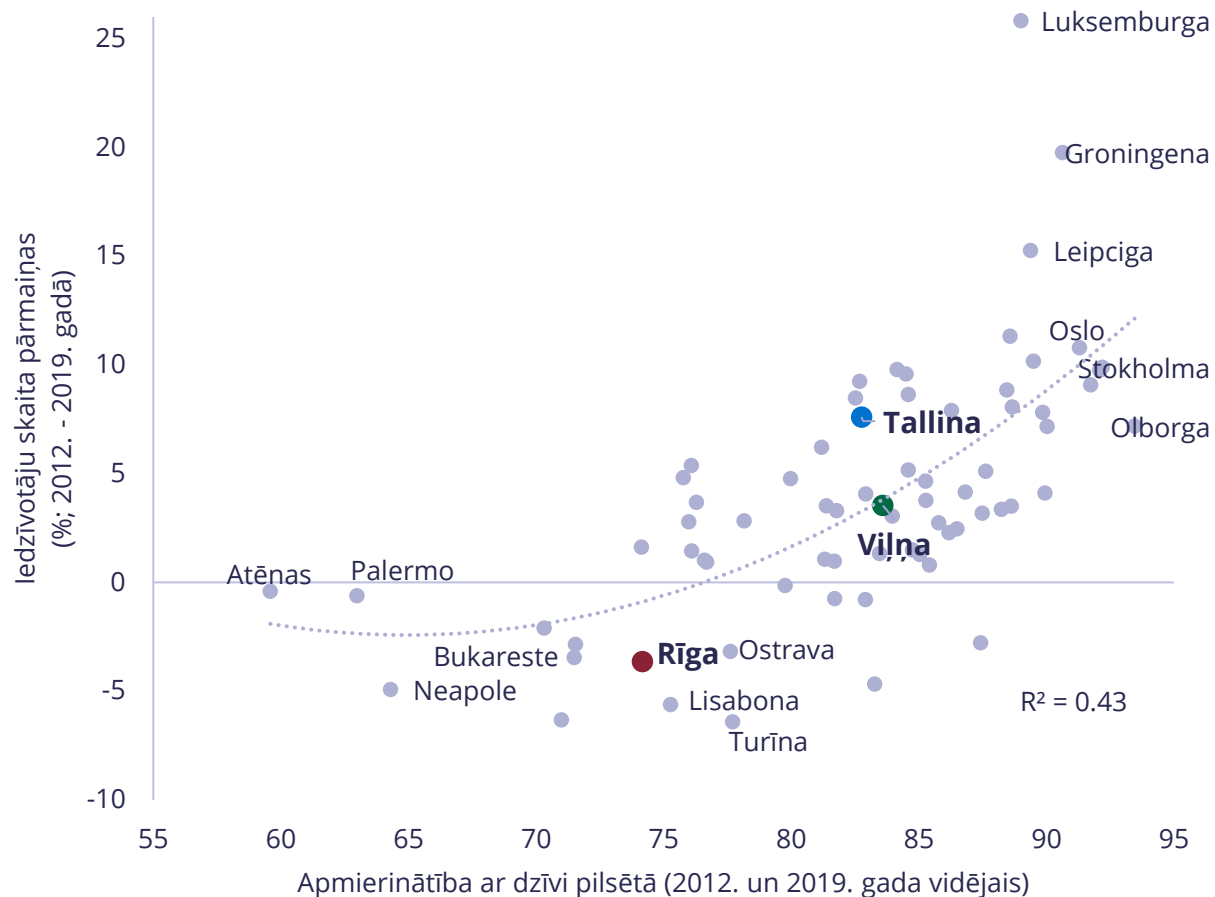

Nav citas iespējas apturēt Rīgas depopulāciju kā uzlabot dzīves kvalitāti pilsētā

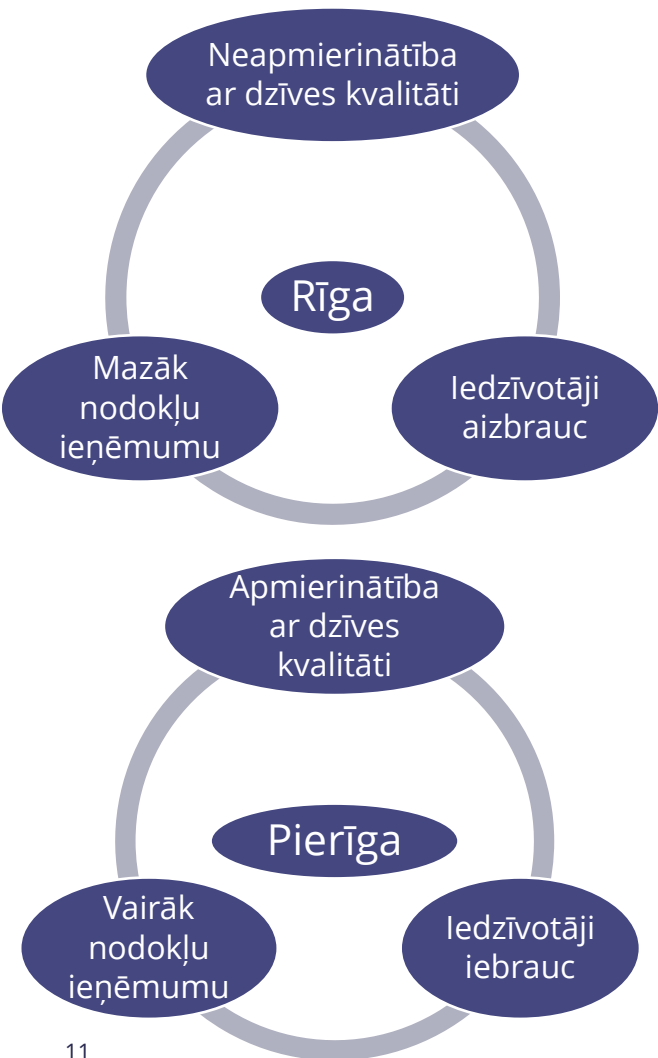
Iedzīvotāju skaits (tūkst.)

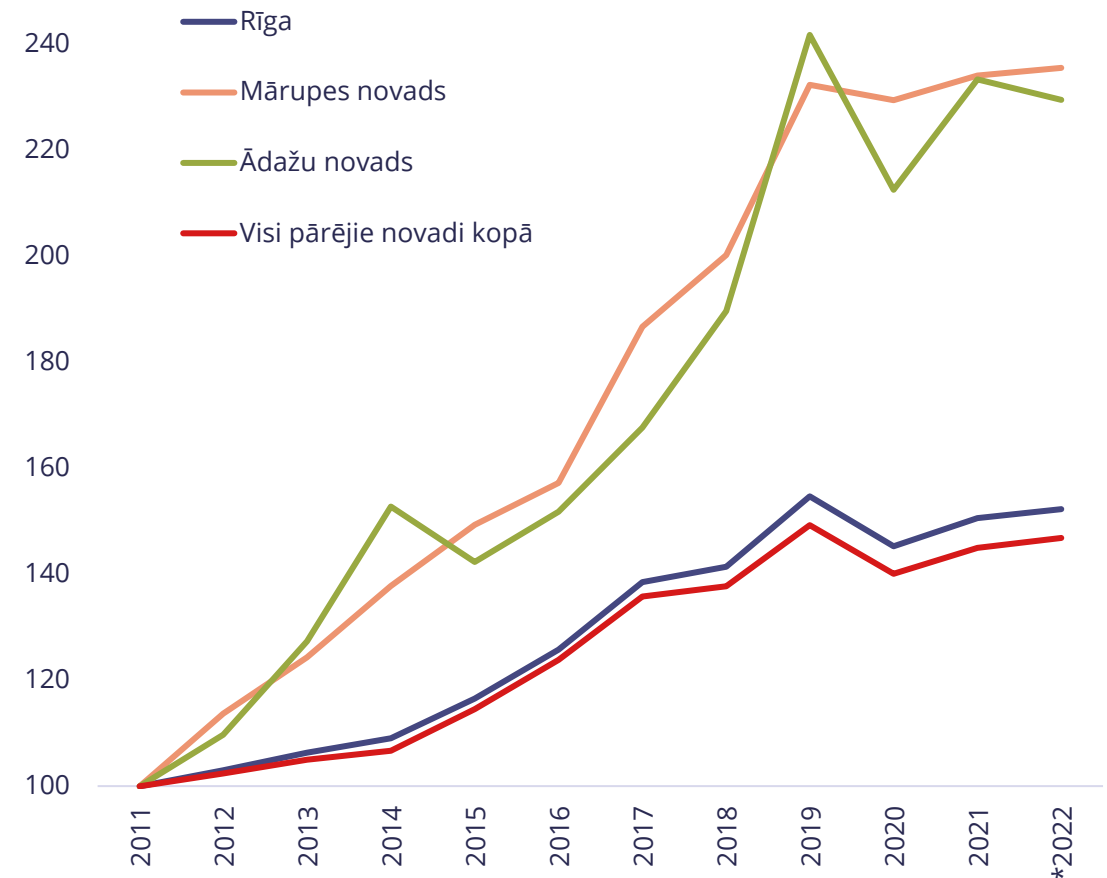
Apmierinātība ar dzīvi un iedzīvotāju skaita pārmaiņas Eiropas pilsētās

Rīgas depopulācijas apburtais loks

Pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi Rīgā, Ādažu un Mārupes novados (indekss; 2011. gadā = 100)

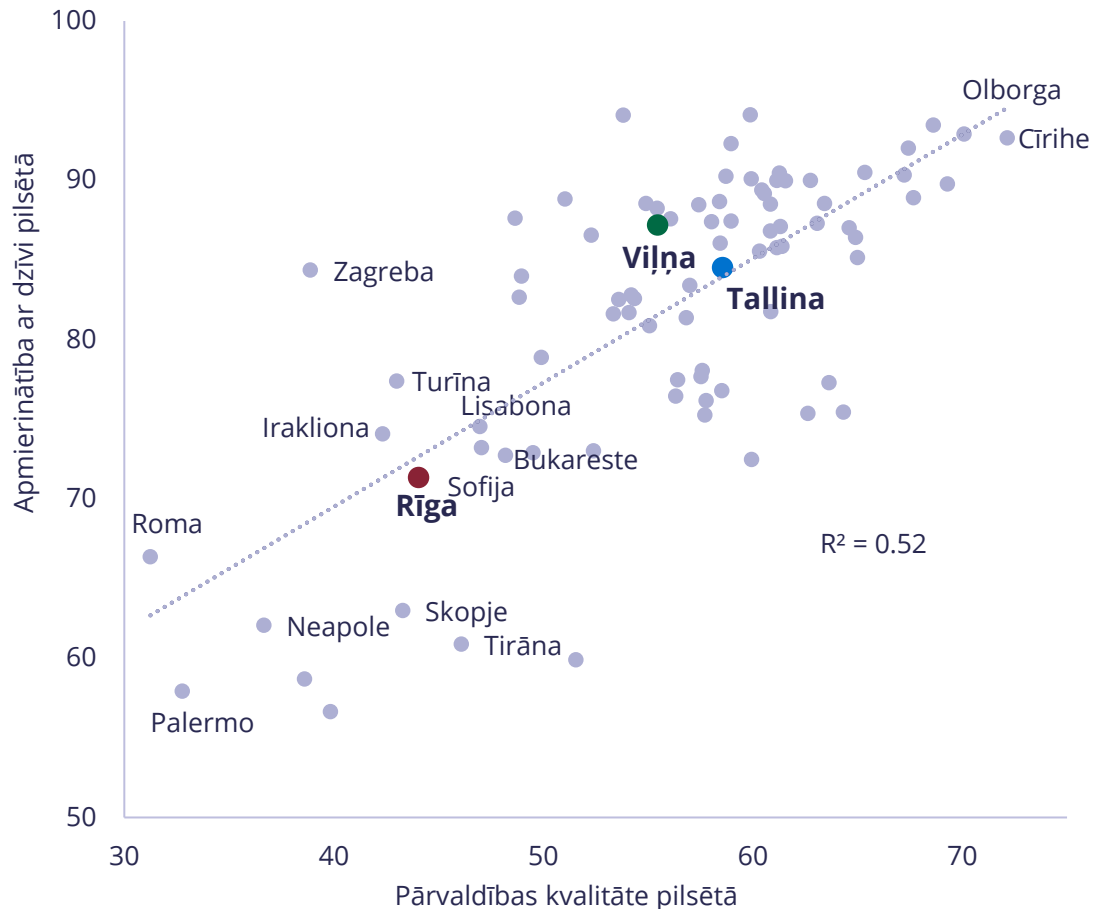

* Budžeta prognozes 2022. gadam.

Avots: Valsts Kases dati, autora aprēķins.

Slikti pārvaldīta pilsēta nevar būt nedz bagāta, nedz laimīga

Pārvaldības kvalitāte un iedzīvotāju apmierinātība ar dzīvi Eiropas pilsētās (0 – 100 punktu skalā; 2019. gadā)

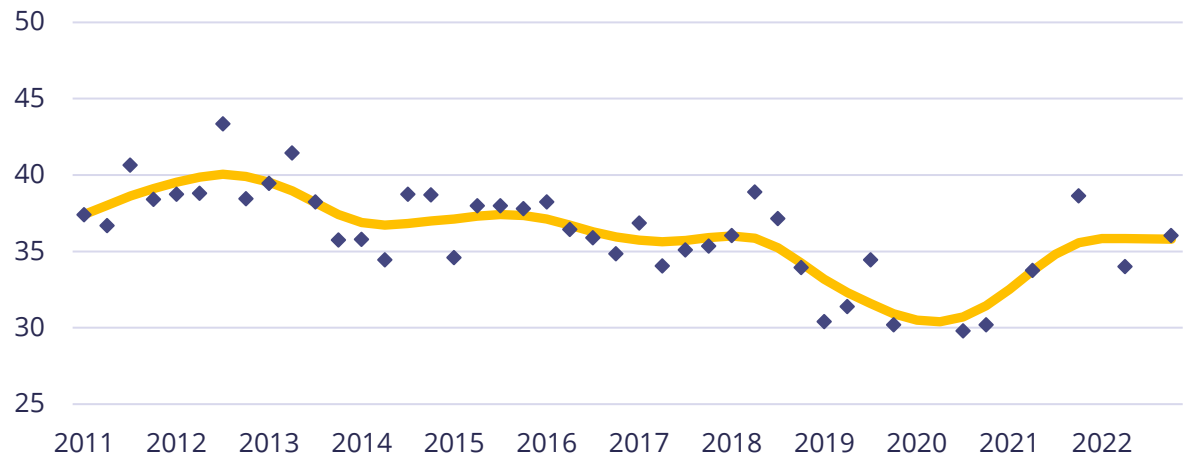
Pilsētas pārvaldības kvalitātes uztvere (0-100; 2019. gadā)

	Rīga	Tallina	Viļņa
Apmierinātība ar problēmu risināšanas ātrumu	47.4	58.0	52.0
Izmantotās procedūras ir vienkāršas un saprotamas	49.2	57.0	58.5
Iekasētās maksas ir saprātīgas	30.6	65.5	52.1
Informācijai un pakalpojumiem viegli piekļūt tiešsaistē	64.8	74.1	68.1
Korupcija manā pilsētā	28.2	38.3	46.5

Piezīme. 0 - sliktākā iespējamā vērtība, 100 - labākā iespējamā vērtība. Šūnas krāsa atspoguļo attiecīgās pilsētas vietu starp Baltijas valstu galvaspilsētām:

■ 1. vieta (vislabāk)   ■ 2. vieta
■ 3. vieta (vissliktāk)

Rīdzinieku apmierinātība ar korupcijas risku mazināšanu (0-100)

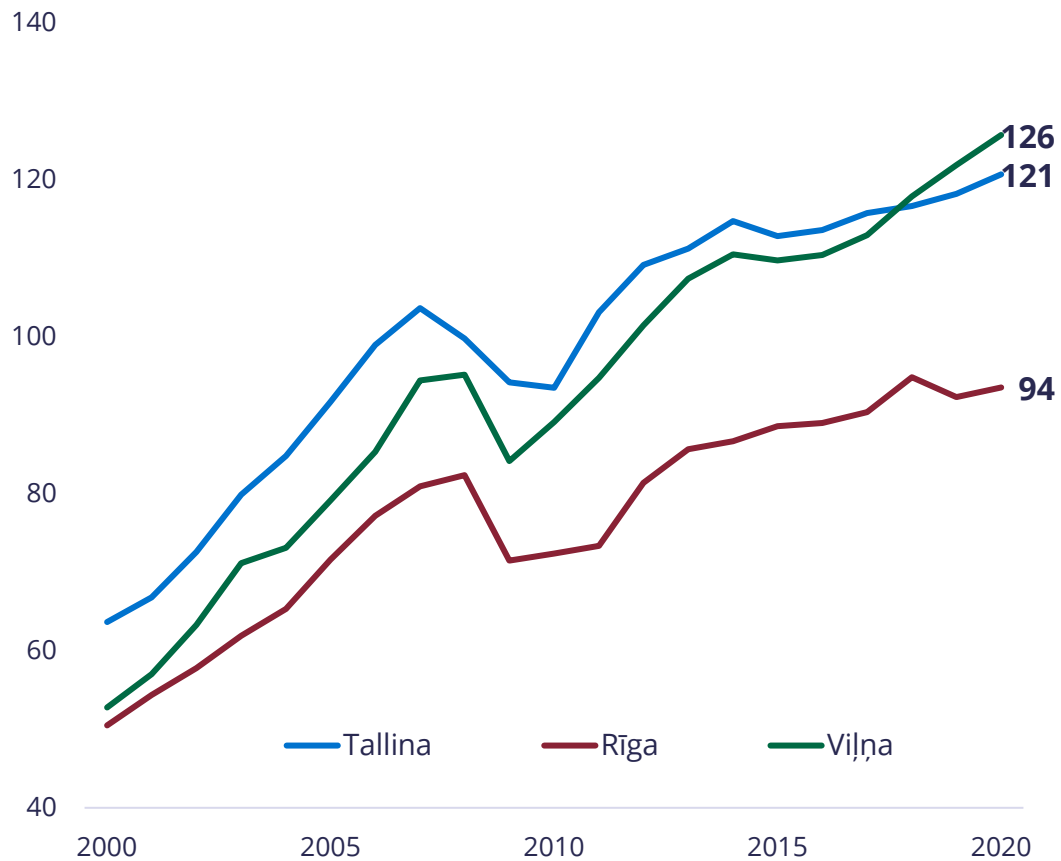

◆ SKDS ceturkšņa aptaujas dati
— Hodrika-Preskota filtrētā tendence (lambda = 10)

Piezīme: 0 - pilnīgi neapmierināts; 100 – pilnīgi apmierināts.

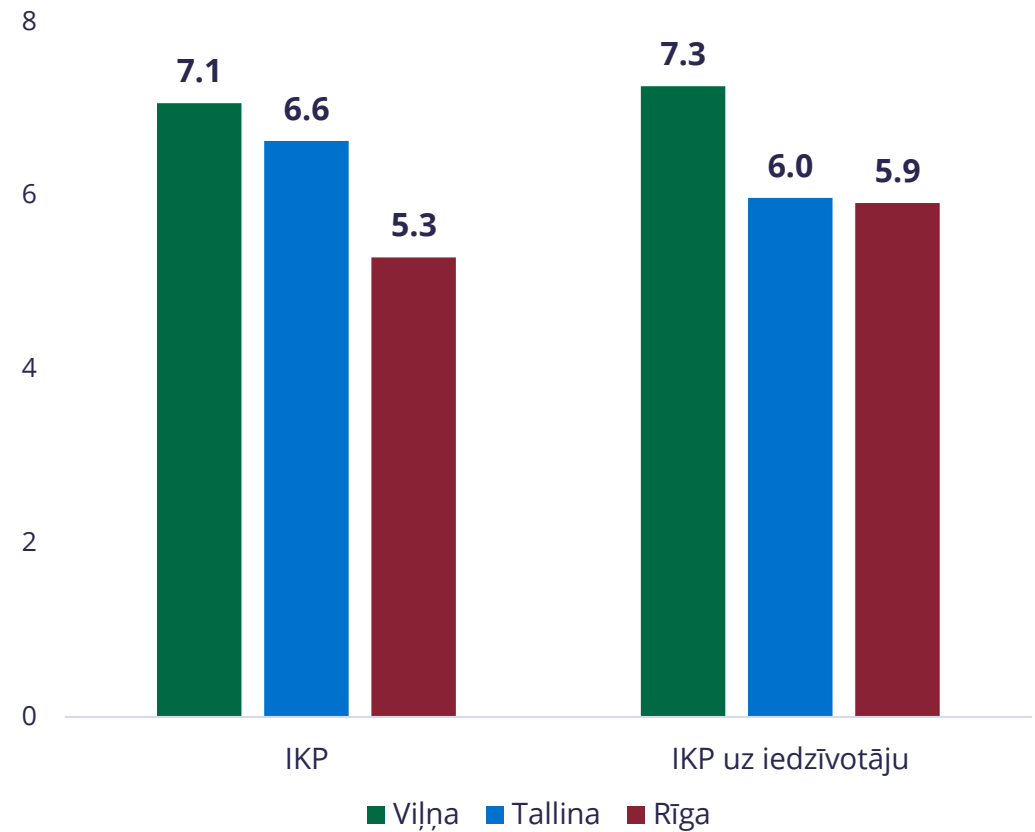
Ar pašreizējo attīstības tempu Viļņu un Tallinu Rīga nepanāks nekad

Iekšzemes kopprodukts uz iedzīvotāju
(indekss; ES27 vidēji = 100; pēc pirktspējas paritātes)

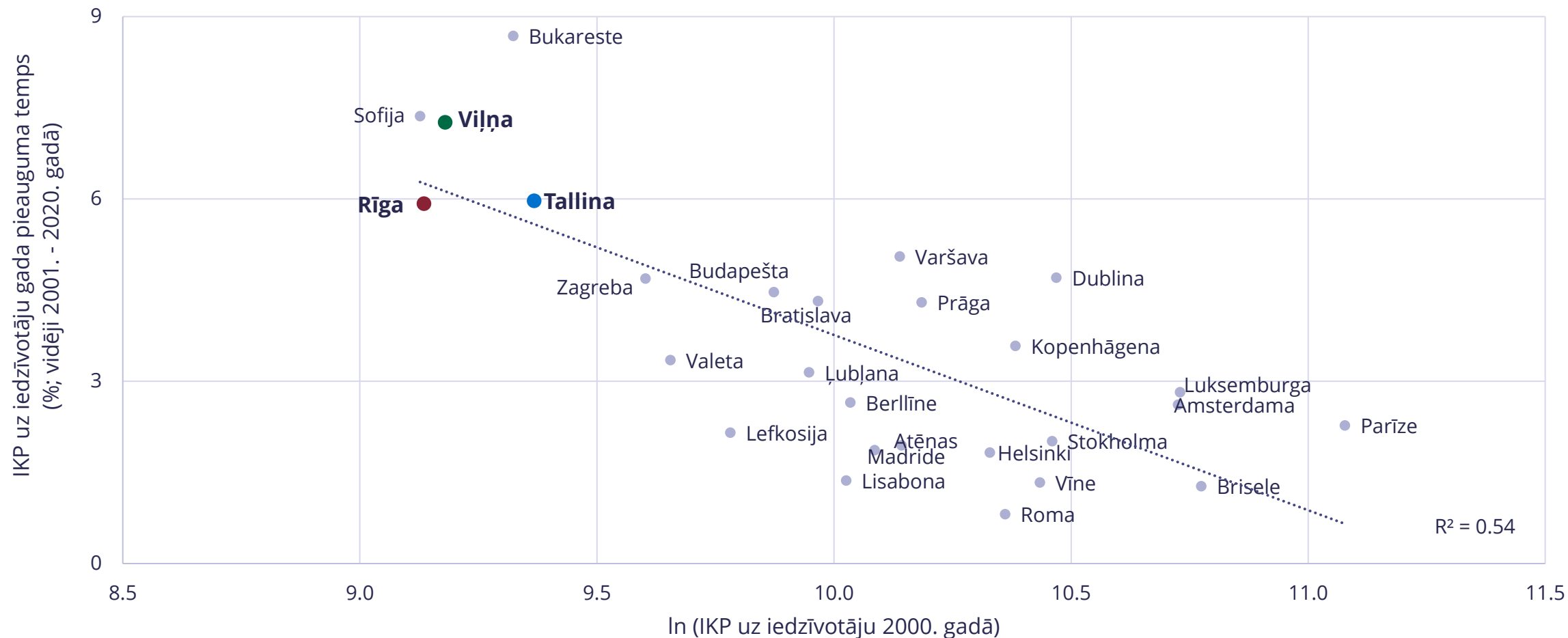
Rīga apzīmē Rīgu un Pierīgu; Viļņa - Vilniaus apskritis; Tallina - Põhja-Eesti reģionu.

Iekšzemes kopprodukta gada pieauguma temps
(%; 2001. – 2020. gadā vidēji)

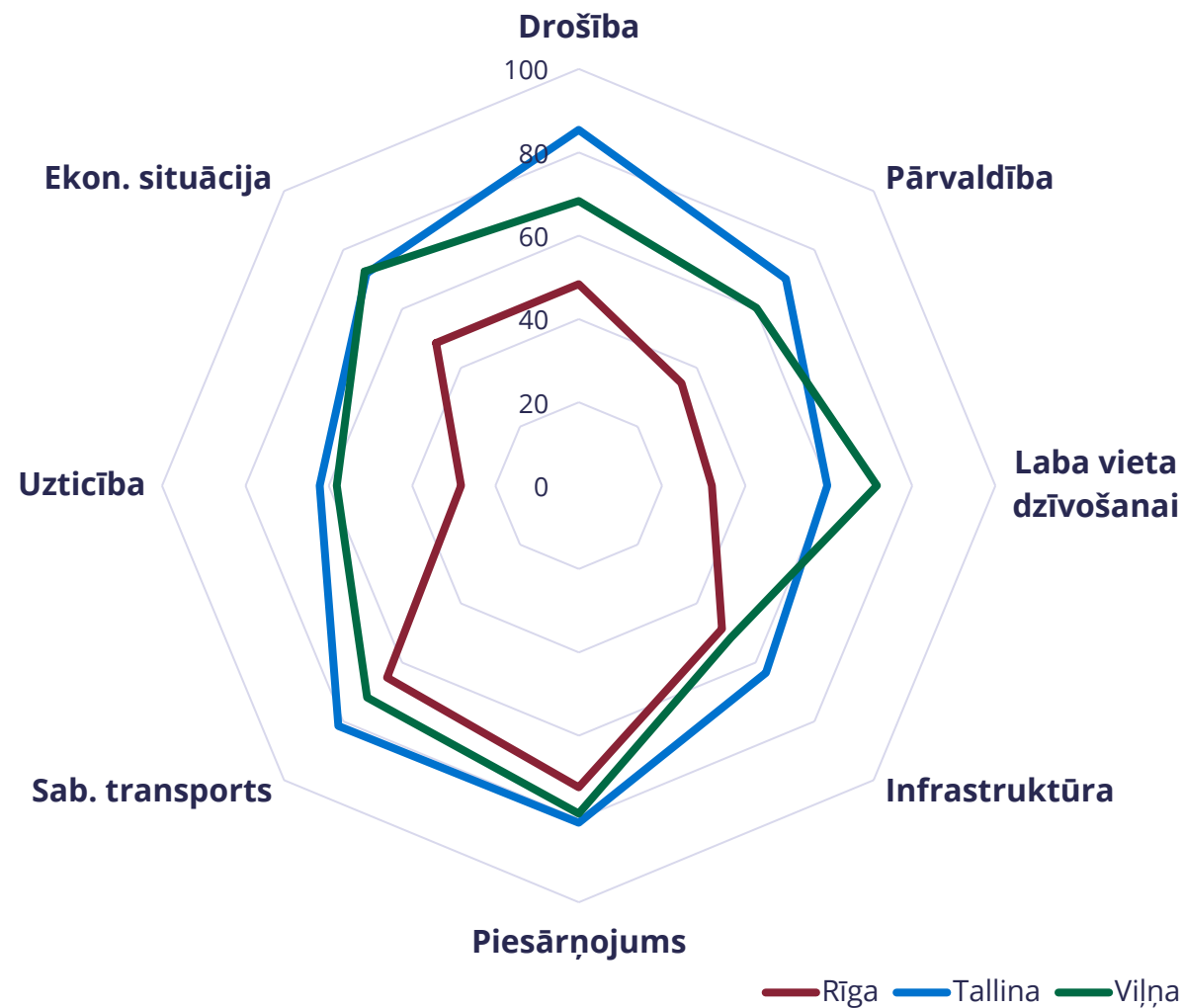
Rīgas strauja ekonomiskā attīstība uz Eiropas galvaspilsētu fona ir likumsakarība (zems ienākumu līmenis), nevis īpašais nopelns

Ienākumu līmenis un ekonomiskās attīstības temps Eiropas Savienības valstu galvaspilsētās (%)

Vairākās dzīves kvalitātes jomās Rīgas sniegums ir tuvāks Eiropas sliktākajam rādītājam (0), nekā labākajam (100)

Dzīves kvalitāte pilsētā astoņu jomu dalījumā (0 – 100 skalā; 2019. gadā)*

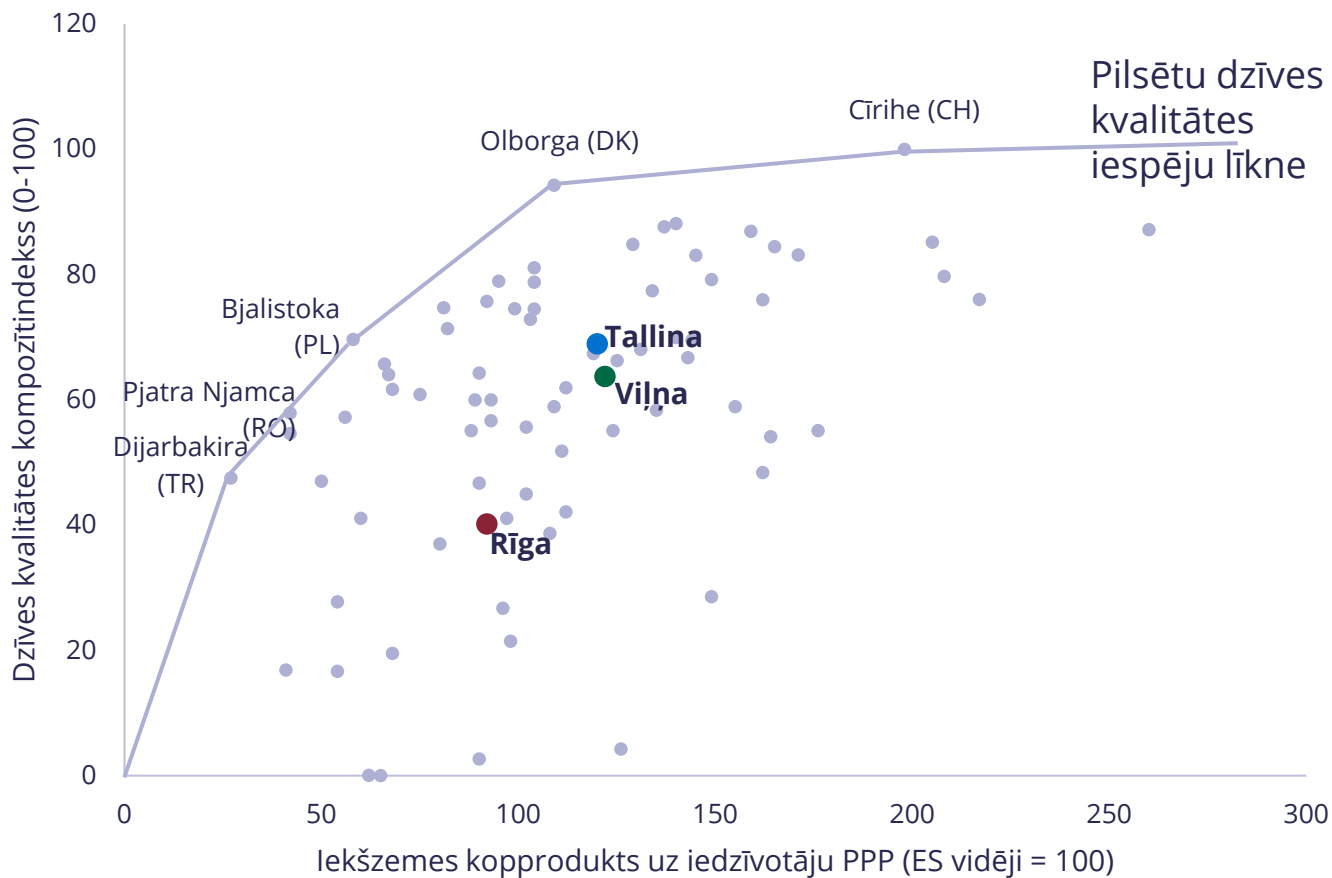

* 0 – sliktākais rādītājs Eiropas 83 pilsētu vidū;
100 – labākais rādītājs.

Rīga var uzlabot dzīves kvalitāti pat pie esošā ienākumu līmeņa...

Ienākumu līmenis un dzīves kvalitāte* Eiropas pilsētās (2019. gadā)

* Eiropas Komisijas 2019. gada aptaujas 36 jautājumu vidējais svērtais (galveno komponentu analīzes 1. komponente)

Dzīves kvalitāte Eiropas pilsētās

augsta vidēja zema

... un pie esošā iedzīvotāju skaita.

Rīga nekad nekļūs par Ņujorku, un to arī nevajag; pietiek kļūt par labāko sevis versiju

Mazo pilsētu priekšrocības, ar kurām tās piesaista augsti kvalificētus un radošus cilvēkus no lielpilsētu centriem

Tīra, autentiska un unikāla vide.

Labāka pilsētvides organizācija.

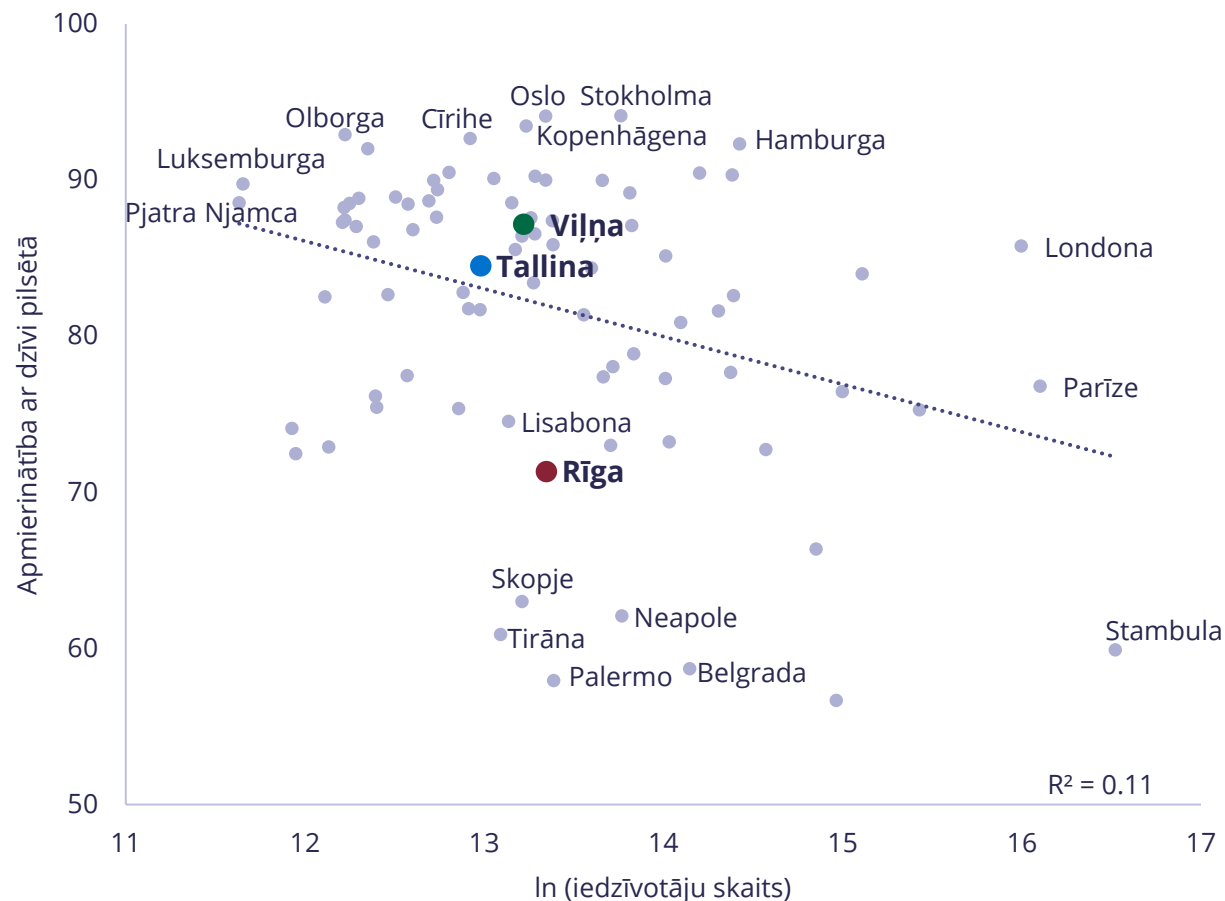

Ērtāks dzīves ritms, lielākas iespējas pieturēties veselīgākam dzīvesveidam.

Sociālais tuvums, lielākas iespējas iesaistīties sabiedrības dzīvē.

Iedzīvotāju skaits un apmierinātība ar dzīvi pilsētā (2019. gadā)

Secinājumi

Rīga ir vienīgā pilsēta Baltijas galvaspilsētu vidū, kur mirstība pārsniedz dzimstību un aizbrauc vairāk cilvēku nekā ieBrauc.

Viļņa jau šobrīd ir Baltijas lielākā ekonomika un bagātākā pilsēta. Pēc iedzīvotāju skaita Viļņa var apsteigt Rīgu jau 2025. gadā.

Ar pašreizējo attīstības tempu Viļņu un Tallinu labklājības ziņā Rīga nepanāks nekad.

Nav citas iespējas apturēt Rīgas depopulāciju kā uzlabot dzīves kvalitāti pilsētā.

Rīga var uzlabot dzīves kvalitāti pat pie esošā ienākumu līmeņa un iedzīvotāju skaita.

ISBN 978-9934-578-51-9

OLĒGS
KRASNOPIJOROVS

**READY FOR THE NEXT 820?
LOOKING FOR THE KEYS TO PARADISE OF RIGA CITY**

DISCUSSION PAPER
2 / 2022

Latvijas Bankas [diskusijas materiāls](#), publicēts 2022. gada decembrī.

Citi Latvijas Bankas materiāli par Rīgas tēmu

1. Ievadraksts "[Rīgas paradīzes atslēgas meklējot](#)" (17.03.)
2. Par [drošības sajūtu](#) Rīgā un uzticēšanos cilvēkiem apkārt (24.03.)
3. Par [vides kvalitāti](#) Rīgā (03.04.)
4. Par [transporta problēmām](#) Rīgā (08.04.)
5. Par Rīgas [demogrāfijas](#) izaicinājumiem (13.04.)
6. Par Rīgas [pārvaldības kvalitāti](#) (20.04.)
7. Par [ekonomisko izaugsmi](#) Rīgā (25.04.)
8. Par [mājokļu pieejamību](#) Rīgā, ar Mārtiņa Vanaga komentāru (30.06.)
9. Par Rīgas [pašvaldības budžetu](#), ar Mārtiņa Staķa komentāru (15.07.)
10. [Secinājumu raksts](#) (25.07.).

Savukārt Ekspertu sarunas video ierakstu [skatiet šeit](#).